

УЧИЛИЩЕТО
излиза два пъ-
ти на мѣсяца
въ 1 печат-
на кола. Го-
дишна цѣна
прѣдплащана
1 бѣло ме-
ждиде. Спо-
моществова-
нията ставатъ
за — година.
Писма не-
платены на
поштѣ не
сѣ прѣты.

Подписката
на спомоще-
ствованията
става при у-
редничеството
каля-Вер-
гулуй Н. 6. у
народна кни-
гопечатница
„Отечество“.
За всѣхъ въ
Българско у
г. г. Братя Р.
Бльсковы въ
Шюменъ.

УЧИЛИЩЕ.

Урѣдникъ — Издатель Р. Бльсковъ.

Съдържаніе: Къмъ всичкытъ грамотни. — Рѣчь. — Свѣтлоє воскресе-
ніе. — Вениаминъ Франклинъ. — Естествено възпитаніе. — За рев-
ностъж къмъ съвършенството. — Извѣстіе.

КЪМЪ ВСИЧКЫТЪ ГРАМОТНЫ.

Неоспоримо е какво всѣкой иска и желеа да бѣде на тоя
свѣтъ честитъ и да живѣе благополучно. Това си е при-
родно, и безъ таковато желаніе мловѣкъ не бы можялъ да
направи нищо, ако и да му е подаденъ да прави всичко.

Но за да живѣе пѣкой спокойно и безбѣдно трѣбва да
живѣе правилно — трѣбва да познава своитѣ права и своитѣ
обязаности.

Всичкытъ права и обязанности на чловѣка сѣ опрѣдѣлены
отъ законитѣ: божественны, гражданскы и отечественны.
Християнското ученіе отечественитѣ закони и науки, изло-
жени въ книгытъ, сѣ необходими на всѣкый единъ чловѣкъ,
ойто трѣбва да знае читмо за да ги прочита и да разу-
мѣва все що е нужно за неговото доброденствие.

Трудный животъ на нашитѣ неучены бабцы нека служи за
рокъ на учящитѣ са младѣжи.

Да речемъ какво ные по-старитѣ, които сме прѣкарани

вече половинѣтъ отъ живота си, можемъ да живѣемъ все тѣй и до гробъ: *старъ чловѣкъ мжно са научява*. Но дѣцата, на които всичкый животъ е за напредъ, не трѣбва да оставать въ невѣжество — съвсѣмъ прости и безъ ученіе. Тѣ сж новъ свѣтъ и трѣбва да живѣѣтъ не по нашему, но другоаче — по правилно и по-разумно. За това тѣмъ е нужно да са учять; а начялото на всичкытъ науки е писменното ученіе, чрѣзь което ще са научять правилното и урѣдно разумѣніе на словото.

Трудно е, ще каже нѣкой, да са изучать милионы дѣца на книжно ученіе; но това само тѣй ни са струва, че е трудно, а съ божѣ воли то е най-лесно и просто.

Искусный градинарь въ единъ пролѣтъ присажда цѣлѣ градинѣ дивы дървета — и слѣдъ годинѣ-двѣ, всичкытъ оныя безплоцны дървета глѣдашь ушитомили са и давать сладкы плодове. Въ тѣзи работѣ трудѣтъ на градинаря не е голѣмъ, но ползата която ще принесе неговый трудъ ще бжде голѣма и безкрайна: онова безплодно дървце станало родовито, и плодетѣ му безбройни.

Нашитѣ дѣца сж тоже като една градина — а градинарь е всѣкой *грамотенъ*. Потруди се малко надъ глупавото дѣте, присади го съ първоначалното ученіе — и твойтъ малкъ трудець ще принесе полезни Плодове. Това е първа и священна длѣжностъ на всѣкый *грамотенъ*, който е що-годѣ ученъ, или знае нѣкой занаятъ: *научи неученаго, и расширявай кръга на своето знаніе*.

Ные осжждаваме оныя сребролюбци (скжперници), които трупать иманіе само да го иматъ за своето удоволствіе, безъ да отдѣлятъ нѣщо за сиромасы, или да помогнѣтъ за нѣкои обще-полезны работы; а други пжкъ го потулятъ нѣидѣ на скрышно мѣсто, дѣто да са ненамѣри и подѣръ смъртъ имъ. Такова е омразното лакомство на сребролюбивыя скжперникъ. Но не по-малко за осжждане е и онзи, който има нѣкое знаніе и наукѣ, па не ще да научи никого; той е по-лошявъ и отъ сребролюбца, защото скрываетъ нетлѣвныя талантъ, що му е даденъ отъ Бога, като го зарава въ земѣтъ — все едно гаче ли бы го укралъ отъ свѣта.

Мнозина утвърдявать, казващицъ че нѣмало средство за

изучаваніе на всичкыѣ дѣца: то е, че недостига врѣмя и разпоскы. По това е едно празно извиняваніе; ако има примѣри какво умираѣ хора отъ гладъ, то не че хлѣбъѣ е малко на свѣта, а за това дѣто милосърдіето недостига у хората, — сѣщето е и зарадъ средствата на първоначалното дѣтинско ученіе. . . . Ты дай на дѣтето само единъ поводъ къмъ книжното първоначално ученіе, или все едно, насочи пѣтника въ правыя пѣтъ, и той ще отиде напрѣдъ.

Тукъ са не иска отъ тебе ни ягкость ни друго нѣщо; а какво трѣбва? Земи и научи го щото самъ знаешъ — не ще ти бѣде ижчно, освѣнь че ты правишь длѣжностьѣ си; почитай тѣзи свѣтъ длѣжность и не бой са. Да, покажи си на дѣло християнскѣтъ любовь къмъ ближныя, подражаявай самага спасителя Христа, който е възлюбилъ своитѣ ученици, както и всичкыя чловѣческий родъ безъ разликѣ, и наумѣвай си евангелското слово: „И който приѣмне такова дѣте во имя мое — той мене приѣма“ (Мат. гл. XVIII). Божественныйтъ учитель и спаситель нашъ не е различавалъ чловѣцитѣ ни по народность ни по чинъ, нито пѣкъ глѣдалъ на състояніе, или на умственно и морално развитіе, а е ималъ прѣдъ виду самага чловѣка, неговѣтъ душиѣ и свѣсть. Той е призовавалъ всѣкыго да приѣме неговото божественно ученіе и да бѣде вѣренъ на чловѣческото достоинство. Спорѣдъ това той е приѣмалъ въ съдружество всѣкаквы людіе: мъжіе и жены, богаты и сиромасы, образованы и просты, господари и селачены, владетели и подданици, които еднакво поучавалъ и наставлявалъ въ правыя пѣтъ на истинѣтъ.

Безплатныѣ недѣлны училища — образецъ на таковато ученіе — иматъ задатъка да служатъ за общенародныя напрѣдкъ и просвѣщеніе; слѣдователно повсѣду дѣто са намиратъ *грамотни* и дѣто има дѣца — тамъ все е потрѣбно съдѣйствието на всѣкый единъ колко годъ ученъ гражданинъ: Священникъ мѣрянинъ, болѣринъ и сиромасъ всичкы сѣ равни въ това дѣло; съ единъ рѣчь: *който е грамотенъ той и учитель*.

Както и да е, были малко или много учящитѣ са — науката все ще залови своето мѣсто; тя е петлѣна искра на правдѣтъ и нѣма такава пѣкленна тъмнота, дѣто да не ос-

вѣтли съ своѣтѣхъ неугасимѣхъ свѣтлинѣхъ.

Не е твърдѣ отдавно врѣмя, когато ные слушяхме да са приказва за *напрѣдѣкъ* и ученіе у другитѣ народы въ Европѣ, а намъ са струваше чюдно, като са пытахме, каквы хора сѣ тые и какъ са могли да са истѣждѣтъ тѣи у всичко; повече са чюдѣхме на тѣхнитѣ работы, направены искусно думацицъ: *каквы рѣчи са пишали туй пѣщо, което свѣкашь съ рѣчи не е похванато*. Но днесъ, слава Богу, и мѣжду насъ Българитѣ почена да са говори вече за *Просвѣщеніе Книжевностъ и напрѣдѣкъ въ животѣ* (прогресъ). Народнитѣ доброжелатели, и всички любители на образованіето ни, съглѣдватъ вече какво бѣдѣщето благополучіе на нашія родъ стой въ *напрѣдѣка и просвѣщеніето*. Радостно е, наистинѣ, и много утѣшително за насъ като глѣдаме, че отъ пѣкое врѣмя насамъ книжното ученіе са распространява отъ день на день повече мѣжду народа ни; всѣкой го желае и залѣга, колкото си може, да неостанѣтъ дѣцата му безъ ученіе: богатъ сиромѣхъ селенинѣ и работникѣ еднакво познаватъ че е мѣчно да са живѣе безъ никакво знаніе. Аго и да са намиратъ іоще тукъ тамъ и такыва, на които думата *Напрѣдѣкъ* са вижда като трѣнь въ очитѣ и които, за да сгрозятъ ученіето, проповѣдатъ на простодушныя народъ какво ушь сегашното ученіе не было хубаво и че вредяло на христіанството; но нарѣдко, свѣкаме, ще има вече до толкосъ загубени хора, които да повѣрватъ думитѣ имъ и да са поведѣтъ на слѣдъ такывато заблѣдени умове. Всѣкий колко годѣ окопитенъ е разбралъ какво *напрѣдѣкъ* и ученіето не само че невредятъ на вѣрѣтѣхъ, но іоще іѣ подкрѣпятъ и запазватъ отъ всѣкакво лѣжеученіе.

За допълненіе на това ные прѣвождаме тукъ единѣхъ отломѣкъ изъ члена: *Христіанство и Напрѣдѣкъ*, що прочетохме въ края на Духовныйтѣ Срб. журналъ „Православіе“.

„Желайте да са развива чловѣчеството непрѣстанно, да са стремимъ къмъ своето съвършенство; радвайте са на всяко ново появеніе (изобретеніе), което обѣщава животъ на чловѣцитѣ; погрижете са за своето усъвършенствованіе и подпомагайте всяко усъвършенствованіе; промишлявайте и работете като да бы са отмахнало всичко що въспира чловѣ-

чеството въ неговото желаніе за подоброто, да не бы сѣ заменило съ други, които ще ускорятъ неговитѣ крачки въ вредъ на съвършенството; — ето, съ едиж думж, дѣ стоятъ знаковетѣ на *напрѣдка*. На може ли истинскійтъ Християнинъ да не желае всичко това? Наистинж комуто не е драго што и той и цѣлото чловѣчество да са примжква стѣпка по стѣпка къмъ онѣзи цель, що е самъ Богъ влѣлъ у чловѣческѣтж душиж, той е въ противоречіе съ началата на божественнѣтж Християнскж вѣрж, коѣто исповѣда. Защото дѣто са непрѣстѣпа напрѣдъ, тамъ е застој, тамъ е недоброжеланіе и тѣжненія къмъ мъртвило и укамяливость. Християнството не желае това, то иска животъ, иска *напрѣдка*. Всеблагый творецъ е далъ на чловѣка способность за напрѣдваніе. Въ това състой и онзи особитъ даръ Божій, чрезъ когото е отличилъ своето най-мило сътвореніе.

„Който желае да докара памѣтьтж си въ пълно съгласіе, за напрѣдка на днешній вѣкъ съ Християнството, тому не ще бѣде потрѣбно да са пуца у всичкѣтж обширность на раздѣленитѣ догмы; а тѣй сѣщо не му е нужно за да придирва по тънко различнитѣ вѣроисповѣдны секты, на Християнството. Трѣбва да земемъ въ прѣзрѣніе духътъ на такывато разединенія въ Християнството, па да го гудимъ въ реда при съврѣменныя напрѣдкж на чловѣчеството. И тогава, мислимъ, че всѣкый ще са съгласи съ думитѣ на единый братъ Русецъ който казва: *Истинныйтъ Християнинъ — е той който е и истинскій напрѣдователъ*“.

—0—

Подолу ние туряме прѣдъ очитѣ на читателитѣ си едио слово, което приѣхме тѣя дни отъ Русчкѣ, и даваме му мѣсто въ страницитѣ на „Училището“. Отъ нашиж стѣриж ние ще насърдимъ младыя си дописникъ, Богословъ, да слѣдва и други такыва сказкы, които сж твърдѣ интересны на сегашнитѣ обстоятелства за народа ни. „Училището“ е отворено за всѣкого, който бы пожелалъ да напише нѣщичко добро и полезно върху какъвто и да бѣде прѣдмѣтъ; стига да е то написано ясно и не твърдѣ напространко.

ИЗГОВОРЕНА У БЪЛГАР. ЧИТАЛИЩЕ „ЗОРА“ ВЪ РУССЫ
ОТЪ Т. Х. СТАНЧЕВЪ.

*„Въспитанието е ползовато само когато става
съ вържжж“.*

Мѣстото гдѣто са добива, или гдѣто трѣба човѣкъ да до-
бие науката, която ще го ръководи въ практичныйтъ му жи-
вотъ, за да бѣде добъръ гражданинъ, на породичата си до-
бъръ отецъ, а на обществото и народу си полезный членъ,
то е училището. Да бѣде пакъ покрай това още и ревно-
стенъ Християнинъ, който спорѣдъ християнската наука, да
положи на дѣцата си твърда основа, като ги възпитава въ
страхъ божии за да бждатъ до нѣкогы почтены, миролю-
бивы и цѣломъдрены, върху които добродѣтели са крѣпи о-
снованието на вѣрата, чрезъ която може лесно да ся пос-
тигне сичко друго. Отъ тука може всякий да разумѣе, какво
училището и вѣрата стоятъ въ такова тѣсно съединеніе,
щото ако искаме да напреднемъ въ образованието, всѣкы
случай длѣжни сме да научимъ не току дѣцата, нъ и са-
мичкы себѣ си. — Учителытъ и священникытъ трѣба да бж-
датъ по-между си въ еднакво съгласіе, съ братска любовь
и пріятельство, безъ да мислятъ, че сж единъ отъ другыго
пó стари или пó заслужни за уваженіе.

У всѣко званіе, на първо мѣсто стои и са почита пó у-
ченійтъ; но затова кое да е званіе трѣбва да ся употрѣ-
блява добръ и разумно. Спорѣдъ едно дидактическо изрѣ-
ченіе: *човѣкъ ако е най ученъ, пакъ това не е слѣдствие
за да бжде и добъръ учитель.*“ А това сжщо може да са
рече и за священникытъ; защото въ това званіе са пада
прѣднійтъ да са отличава по своитѣ добрины, украсенъ съ
нравственностъ и християнско смиреніе; послѣ ако е и у-
чень, тогава е още по добръ за него. Това спомѣнахъ са-
мо да наумиѣ, какво въ старо врѣме сме имали, твърдѣ слабо

учени священници и учители, на които сичката наука стояла въ четене и малко писмо; а народътъ е былъ пакъ толкози мораленъ и постояенъ, което е рѣдкость у другитѣ народи. На това причината е, защото священницитѣ и учителитѣ сж были, примѣръ на моралтъ и почестъта. Нѣ това днесъ са вижда като ослабнало, защото ные са имаме за по учени и по въспитани само тогава, когато можемъ да пишеть и да говоримъ, противъ черковнитѣ обряды и обичаи; а отъ това съглѣдваме, каквы жалостны слѣдствія произлѣзватъ за нашія народъ.

Наистина, различни обстоятелства много припятствувахъ на душевното ни развитіе, а особенно Гръцкото духовенство; и ные сме длѣжни да благодаримъ Богу, че ни избави отъ едно зло, което ни бѣше заслѣпило тѣй, щото още до много врѣме нашійтъ народъ не ще може да си отвори очитѣ.

Коя е причината на това ни душевно заслѣпеніе, или на таковато дълбоко наше спаваніе? — Причината е была и е че истинската наука христова, още не е заловила ягки корены; а слѣпнийтъ матеріялизмтъ, лакомството за богатство и завистъта никогы неможѣтъ да иматъ добры слѣдствіѣ. Зато нашійтъ народъ много ще страда отъ тѣя нехристіански желанія.

У насъ ные виждаме, че не само селенитѣ, но и по многото граждани проваждѣтъ дѣцата си, за да имъ пазятъ стоката, нежели въ училището, дѣто са въспитаватъ; виждаме женскытѣ дѣца, надеждата за отвѣжданіе на добри граждани, бѣдѣщитѣ застѣвници на народтъ ни — а тая половина на чловѣчеството е съвсемъ забравена!

Матеріялното състояніе е основа на душевното развитіе, а душевното добро състояніе подкрѣпя съществуваніето на матеріялното състояніе.

Хубави примѣри имаме въ старозавѣтната исторія; тамъ четемъ, какъ сж богодухловенитѣ мъжіе и вѣроучители проричали за ничтожността на матеріялизмтъ; тѣ учахъ че най голѣмото богатство състои въ чловѣческата мѣдрость — че е най голѣмото богатство въ Бога.

Богатство, стока и др. когато сж въ рѣцетѣ на суровы и

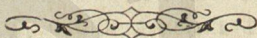
безбожны грабителѣ, могатъ да заслѣпятъ чловѣка, и да го направятъ нечловѣкъ. — А умното богатство прави чловѣка, да бѣде истинскій чловѣкъ.

Тамъ е богатство, гдѣто хр. наука е заловила здрави и яжки корени. Пророкъ Илія съжелява оныя хора, които ся надѣватъ на богатството си, а за Бога и немислятъ.

Гдѣто ся черквата непочита, гдѣто ся вѣрата презира и малоуважава, гдѣдо ся побѣбрува че ушь нѣмало Богъ, и гдѣто нѣма набожность, — тамъ нѣма нито взаимно почитаніе, нито просвѣщеніе; а народъ безъ вѣра и безъ просвѣщеніе, пропада и ся изгубва заедно съ лъжовнытъ си учители.

Какъ ли прѣминува животътъ си единъ чловѣкъ, който мисли и работи непочтенно и безбожно? — преминува го като слѣпъ звѣрь, на когото предстои очевидна пропастъ!

Чловѣкъ ся учи отъ искусство, а въ христовата вѣра има най повѣче науки и искусства. Гласътъ на вѣрата христова е, най мѣдрый учитель и възпитатель: блазе на онзи народъ, който слѣдва гласътъ на вѣрата! (ще слѣдва)

СВѢТЛОЕ ВОСКРЕСЕНІЕ ВЪ СЕЛО.

(Великденска нощь)

Въ природѣтъ кръгомъ тишина; само са чюва слабо то чуртеніе на ближнітъ рѣкычкъ, която си собира пролѣтныя данкъ отъ растопяванытъ на мѣсти снѣгове, и тихото вѣяніе на вѣтра, що поздравява подновяванытъ земя съ зеленѣ трѣвицѣ и развиваны дървета. . . . Но тогава, кога всичко въ природѣтъ е заспало у дълбокъ сънь, току хората са разбудили и, тукъ тамъ, къщята свѣтнѣли отъ накладенытъ вжтрѣ огъеве, а черквата са пълни съ народъ; тукъ секашь са осредоточили сега всичкитъ грижи на будното посрѣдъ

нощъ населеніе. Ето нѣколко стары жены, които, наклѣкали до черковныя плетъ, сѣдятъ та си приказвать нѣщо и споменувать Іуда прѣдателя, когото укорявать за неговото лукавство; а по-нататѣкъ другы, ушълчены, дали си ухо и слушаютъ внимателно какъ едно граматиче (Даскалче) чете продължително у старѣтѣ книгѣ за Христовыѣ страданія, дѣто пише и за св. Богородицѣ, която е плакала и наричала прѣдъ кръста на милото си чедо. Мѣжду това въ черквѣтѣ единъ причетникъ, облѣченъ съ ризницѣ, вади изъ съндѣжка най-хубавото священническо облекло, другый разтуря по всичкыѣ черковны жлове (кюши) напълнены чирепе съ распалены вѣглища; а кандиларьтъ приготвя на свѣщилницитѣ голѣмы вощеницы и натѣкмѣва кандилата. Всичко показва че тукъ са работи и шета за посрѣщаціето на великыя Гостенинъ! въ лицата на всичкыѣ прѣдстоящи са и зображява живо чювство отъ невздрѣжнѣ радость и духовно веселіе. Такыва сѣ сѣтныѣ минути на великденскѣтѣ нощъ у селскый храмъ прѣди утрѣнныѣтѣ на *свѣтлото христово воскресеніе!*

Изведнѣжъ са зачюва звѣнтеніето на камбаныѣтъ, или еквать клепалата — и всѣкый бѣрза да си залови мѣсто; отъ постоянното пълняніе на народа, въ черковѣтѣ става тѣсно, а навалицата повече са уголѣмява, щото и отвѣнъ на двора е пълно съ хора. По улицыѣтъ са нечюва никаква мѣлва, а у домоветѣ оставать само изнемошѣлитѣ старци, бабичкы и малкы дѣчица, но не да спятъ, а да са молятъ прѣдъ свѣтцыѣтъ въ дома, дѣто си припалвать вощеничкы.

— Дѣдо, защо стоимъ ные у дома и неотиваме въ черквѣ? ето нашитѣ отидохъ, думало тригодишното момченце на прѣстарѣлыя си дѣда.

— Ные не можемъ отиде, миличко. Вижъ ты си маничекъ, а пакъ азъ старъ; дѣ ще намѣримъ мѣсто у такавѣ навалицѣ? тамъ ны затѣпквать, или ты паднувашъ нѣйдѣ. . .

Момченцето са расплакало и пакъ заставаще дѣда си да го заведе въ черквѣ.

— Мълчи не плачи, мое гѣлѣбче; кой плаче сега? и нынѣ и птлчката са рада — какво хубаво и ясно врѣмя! Сльницето ще изгрѣе и ные ще го глѣдаме какъ си то грѣпти та играе. Да знасшь че

то сега, обрадвано за такъв празникъ, ще си играе.

На момченцето свѣтнали очитѣ.

— Да, слыцето ще играе, продължилъ старецътъ; а слѣдъ Св. Службѣ като отскоки ей тамъ хе! мама ти ще ни даде ейчице. . . . Недѣй плака, но по добре ела двамца съ тебе да са помолимъ Богу прѣдъ свѣтицѣтъ. . . .

Послѣ старецътъ възправилъ момченцето при себе си, и скръстилъ му рѣчичкѣтъ за молбѣ.

— Майчице, чувашъ ли какво са пѣе около черквѣтъ на двора? Питала малката дѣвойка, като открила блѣдното лице на болнѣтъ си майкѣ, която была покрита съ една увѣтелѣ дрехѣ и лѣжеше на голѣтъ лавицѣ (това е ставало пакъ въ другѣ една порутенѣ къщичкѣ на край селото).

— Не, рожбо: нищичко не чюѣж. Азъ съмъ оглушяла, знай, дошюшъ; само толкось угаждамъ че ми хучи нѣщо въ главѣтъ: едвамъ ми са зачюватъ думы, що са тѣркалятъ въ ушитѣ ми сѣр-вѣрът! .

— То е пѣянието, мамо; сега обыкалятъ черквѣтъ. Това като продумала дѣвойката и отваря прозорчето.

Болната са услушила, и наедно съ провираный прѣзъ прозорчето въздухъ, долетѣло до слуха на тѣзи женицѣ пѣяние на черковнѣтъ пѣсень: „Воскресение твое, Христе Спасе, Ангели поѣтъ на небесѣхъ“.

— Наистинѣ тѣй е, — черквѣтъ обыкалятъ пѣйшкомъ съ Св-тѣ образы, потвърдила дѣвойката. Боже господи! Такъвъ празникъ, — а ные сѣжрижи рѣцѣ сѣдиме у дома, прибавило момичето.

— Тѣй, а ты закакво чыкашь тукъ? иди въ черквѣ, майкы, кой та държи, продумала болната жена.

— Ами тебе кому да оставѣж въ къщѣ самичка? рекла нажелено дѣвойката

Що да сторимъ сега? полѣжѣж щѣ си, какъ да е; нѣма да умрѣя, — издумала, болната, пѣшкащицѣ, съ нѣкаквѣ си сърдечнѣ болѣзнь.

Момичето щомъ изслушяло тѣя жяловны думы на майкѣ си, при пада на гърды й, расплакано, пороны сълзы и не рачеше да ѣж остави.

— Горкана си, злочеста азъ, — тукъ щѣ стоѣж и неотивамъ нѣйдѣ, мамо, думала плачишкомъ тѣжната дѣщеря, и не са отлепяла отъ майчинѣтъ си гърды.

— Какво правишь ты Радке? Азъ юще не съмъ умрѣла да ма оплаквашъ; менѣ са струва че ми поотлекна малко: може Господь и да ми помогне та да оздравямъ! А ты стани по-скоро иди въ черквѣ и помоли са Богу съ се-сърдце за мое здравие. Иди, Радке, поди мила, послушай майкѣ си и остави ма тукъ спокойна.

Радка прѣдумана отъ жяловнѣтъ думы на майчицѣтъ си, послуша и съ прискѣрбно, но пѣлно съ надеждѣ на Бога сѣрдце, стана та отиде въ черквѣ, дѣ бързо са примѣси въ навалицѣтъ на молящій са народъ.

(Продължава са)

ВЕШАМИНЪ ФРАНКЛИНЪ

(Продълженіе отъ брой 8).

Тъзи работи и тыя заведенія направихъ Франклина да са счита за народенъ. Неговитъ съотечественици дадохъ му едно свидѣтельство за голѣмъ почетъ; въ 1736 быде отрѣденъ за секретаринъ на общето събрание отъ *Пенсилваніѳ*, а послѣ са настани въ службъ за управитель на пощатъ, служба, която му даде благопріятенъ случай да работи юще по-много въ ползъ на общето добро. Той употреби почетътъ си въ да украси града, Филадельфіѳ съ ползователны заведенія. Чрезъ неговитъ старанія са натъкми едно дружество за прѣдпазваніе отъ пожаръ; пакъ на него длѣжиѣше *Пенсилванія* за проекта върху образуваніето една народна войска, опрѣдѣлена да отпѣжда нападаніята на ближнитъ народы; сѣ той е основалъ чрѣзъ подписка една Академіѳ (върховно училище) единъ колежъ (дѣто младежтъ зема познанія за всичкитъ науки) и единъ спиталъ (болница).

Понеже той бѣше си направилъ едно състояніе, съ което можѣше да живѣе, остави търговіѳтъ, и дѣятелността на духа му го накара да изнамѣри такыва нѣща, които сѣ твърдѣ потрѣбны за чаловѣческитъ нужды. — Изнамѣри економическитъ нѣщи (Фурни); и, нѣщо по-чютно іеще; стигна чрезъ твърдѣ искусны опыты да изнамѣри срѣдството за да брани нашитъ жилища отъ молніето (гѣрмотевицата): Франклинъ е изнамѣрителтъ на *паратонера*. Когато са появихъ неспоразуменія мѣжду колонитѣ отъ Америкъ и Англійското правителство за данѣцитѣ, колониститѣ натоварихъ Франклина съ тѣзи работъ и го проводихъ въ Лондонъ за да имъ брани причинѣтъ. На 3 Февруарія 1766 той са прѣдстави на Инглишкѣтъ скупщинѣ и отговори на всичкитъ питанія, що му прѣдложихъ съ толкъсь леснинѣ и съ толкъсь чудесна живость. Той прѣдложи жалбытъ имъ, за които имахъ да са плачатъ колонитѣ. То бѣ единъ напрѣдѣкъ твърдѣ голѣмъ за бывшій типографъ, комуто имято вѣче са расчюваше на вредъ.

Франклинъ не желаше никое смразяніе мѣжду Англійското правителство и колонитѣ. Естественно миротворитель, положи си всичкитъ сили за да уталожѣ мѣжнотитѣ и да докара по мѣжду доброто споразуменіе; но неговитъ свѣти не са послушяхъ. Англійското правителство упорствуваше че ще да разхвърли нови данѣци въ Америкъ, безъ волѣтъ на колониститѣ. Колонитѣ, отъ своіѣ стърна, протестирахъ ерѣщу тѣзи постѣпки и викахъ че имъ ся насилствувать правдинѣтъ. Неспоразуменіето са уголѣмваше отъ день на день. Едно твърдѣ строго упорство, придружено отъ насилствія, избухна въ града Бостонъ; тогава са проводихъ въ Америкъ войска за да ги помирять и да насѣли колониститѣ за да са покоряять. Франклинъ като видѣ, че не му остава никаква надежда за да получи

правдѣтъ чрезъ миролюбивы сръдства, тръгна отъ Лондонъ на 1775 и върна са въ отечеството си. Щомъ пристигна у Филадельфійж, быде определенъ за членъ на конгреса, що ся бѣше събралъ да размисли какъ да са бори противъ Англія. На 14 (26) Іулія 1776 даде са прочютото *обявленіе* чрезъ което събраніето обявяваше за независимъ държавъ оиѣ тринадесетъ колоніи на сѣвернѣ Америкѣ, и чрезъ което скъсваше пслѣднѣтъ сьврскѣ, що ги съединяваше съ Англіиѣ.

Испрвомъ Американцитѣ не сполучихъ и опитахъ нѣколко загуби, а това имъ даде понятіе да търсятъ сьжзници. Както разумностьѣтъ и дѣятельностьѣта на Франклина бѣхъ познаты въ искусството за договори и всичкыѣ му съотечественници обьрнахъ поглѣдыѣтъ си на него; слѣдователно го проводихъ у Френско за да склони тамкашното правителство да пригърне американскѣтъ причинѣ. Неговото имя бѣше прочюто мѣжду Французитѣ, защото изнамереніята и свободолюбивата му писменность бѣхъ стигнали до Френско, и посрѣщаніето що получи въ Парисъ надмина всичкыѣ му надежды. Хората са надпрѣваряхъ да видятъ тогози скромный и нежный человекъ, комуто имято бѣше толкосъ прочюто, и най прославитѣ сьвременны лица ся считахъ счастливы като отивахъ да го посещаватъ. Той сполучи на пълно съ посланіето си: на 6(18) Февруаріа 1778 той подписа единъ трактатъ за сьжзъ отбранителенъ и нападателенъ съ Френско.

Франклинъ си имаше жилището на Паси, близо до Парисъ; тамъ той почена да изработи нѣкаквы згодны сношенія, у това си скромно оттегляваніе живѣеше като философъ, и помѣжду политическыѣ дѣла намѣрваше почивка въ изработеньето на книжевностьѣтъ. Колкото врѣмя прѣсѣда у Френско изработи нѣколко списанія по французскыи езикъ, които списанія заслужаватъ голѣмъ почитъ и уваженіе, особенно спорѣдъ нѣравственното имъ съдържаніе и мѣдры наставленія,

Но, съ всичкото добро приемваніе, що посрѣшна при Французитѣ. и съ всичкѣтъ любовь, що имаше и той къмъ Францъ, Франклинъ, поустарѣлъ вече въ годиниѣтъ си, и защото не желаше да умрѣ въ чюздинѣ, далечъ отъ отечеството си, поиска да са върне въ Америкѣ и напусна Францъ на 1785 г. Неговото връщаніе у Филадельфійж бѣше едно истинско тържество: голѣмо множество хора бѣхъ са притекли да посрѣщнатъ почитаемыя старецъ, който быде занесенъ до дома върху раменетѣ на народа. Съ всичкѣтъ му слабость, той не прѣстана отъ да са занимава съ общыѣ работы; пакъ може да присѣствува на окончательнѣтъ сподукъ въ едно дѣло, на което той бѣше посвѣтилъ най хубавыѣ години на живота си: той има сьчастіето да си види отечеството свободно и благополучно.

(свьршваніе съ идущія брой)

ЕСТЕСТВЕННО ВЪСПЫТАНЬЕ

ЗА ТЪЛЕСНОТО СЪХРАНЕНЬЕ НА ДЪЦАТА.

(Продълженіе отъ брой 8)

Дохожда сега питанье, ако млѣкото трѣба да бѣде варено или не? Мнѣніята сѣ различни. Но да видимъ каквы евленія сѣ прекарватъ въ вареньето на млѣкото. Чрезъ вареньето на млѣкото губиси вѣгленната кислота, а пакъ знае се, че органитѣ на смыснѣнето сѣ повредѣни отъ кислоты, които причиняватъ възпалванья, колика, сюрюнюъ (діаррея) и пр. Кислотитѣ понеже могатъ ся извади отъ млѣкото и чрезъ другій способъ и по добрѣ, сир. да ся смѣси невареното млѣко съ прахъ отъ счюканы миды (що сѣ намиратъ по спицирѣнтѣ), сир. да ся тури въ 100 др. млѣко не варено една лъжичка (отъ кафе) прахъ отъ миды и да стои два или три часа. Млѣкото по този способъ приготвено е по предпочетно отъ вареното, защото чрезъ вареньето много части отъ млѣкото сѣ сгѣстяватъ и по това немогатъ ся смѣли лѣсно въ стомахатъ на дѣтето. Подобно и водата, що сѣ смѣсва да бѣде варена добрѣ защото обыкновенно водата съдържя вѣглена кислота, която трѣба да ся извади и тѣй смѣса да има температура до 28°, което сѣ сближава съ тѣзи на майчиното млѣко.

Но отъ кое животно да земнемъ млѣко? Мѣдицитѣ препорѣчватъ млѣкото отъ козата или по добрѣ млѣкото отъ магарѣцата, което съдържя равно количество матеріи съ млѣкото на женитѣ. Млѣкото на магарѣцата на рѣдко е чисто, а на козата може да земне злы качества; отъ това въ по вечето случаи благодаримъ ся съ млѣкото отъ кравата, обаче да не бѣде вѣлшебно (смѣсено съ вода или да му ся извади каймакатъ). Ёще е нужно да бѣдемъ увѣренны, ако животнитѣ сѣ быле здравы или хранены съ вещества изрядны.

Освѣнь това да избираме или предпочитае сутрѣшното млѣко отколкото вечерното и отъ тѣзи животны що пасѣтъ по полето, отколкото онѣзи, що стоятъ въ оградата и сѣкій единъ пѣтъ да бѣде прѣсно. Видатъ на употрѣбленьето

ся измѣнява: веднѣждь навикнаха да даватъ млѣкото въ пахары съ тѣсны уста, или въ цѣвы покриты съ мехурчета или съ сюнгеръ; сега ся дава млѣкото въ стькло съ затулки отъ гумеластикъ чистъ пробытъ и имающій свойство да хранятъ дѣтето полегка, сѣщо тѣй, както сучи отъ майка си.

(ще слѣдва)

Н. И. Планинскій

ЗА РЕВНОСТЪТЪ КЪМЪ СЪВЪРШЕНСТВОТО.

„Смъртний не участвува отъ съвършенството, обаче оня, който мисли че го е достигналъ, той много ся отдалечява отъ него. Само оня го приближава, който непрестанно дѣйствува къмъ подоброту. — Развитіето на нашитѣ силы къмъ единъ по-высокъ край е наше назначеніе; gryжята срѣдството и самовластіето сѣ най-голъма нашя полза. — Подвигъ е наше величіе, а добродѣтель, която ся касае само за настоящето или бѣдѣщето благополучіе, е слѣпо своеползіе. — Заплатата на благостътъ е, чловѣкъ да е добъръ и ни единъ Богъ не може да ти даде по-голѣмъ заплатъ, освѣнь разумъ къмъ изпълненіе на нашитѣ длѣжности.

„Длѣжность е безсмъртната рѣчь, тя ны отдалечява отъ безднѣтъ и побѣдява всякой страхъ. — Длѣжность е высокото подканваніе на мъдраго. — Врѣши тѣй, като да е была смъртъта крайтъ ти, безъ да врѣлишь погледъ връхъ вѣчнѣтъ заплатъ. Благородното и мъжественното вниманіе на тебе самаго нека ти бѣде съпѣтникъ. — Подвизавай ся тѣй, чтото да можешъ каза въ себе си: „Азъ напраздно не съмъ живѣлъ. — „Азъ ся подвизахъ, познахъ чловѣка въ чловѣка, и врѣшихъ както по до-

ръ познахъ. — „Азъ истребихъ развратность и истинныхъ редове отъ пхтътъ, что имъ отравяше душитъ. — Гробътъ ми ще цѣдне нѣкога на тихо поле, и ношъта а сществуваніето ще прѣмине нѣкога покрай мене. — Обаче въ пазвѣтъ ти ще почивамъ, о вѣчно врѣмя! Ато траѣж както тебе, въ дѣйствіята си никога изгасѣлъ, никога угнѣтенъ; нѣ като сщество на бѣдѣщостьтъ, като демонъ на добродѣтельтъ. [Водачть].

още нѣколко думы върху чловѣческото усвършенствованіе.

Чловѣкъ, сѣтворенъ по образу и подобію божію, има природна арба за да са развива постепенно и да усвършенствова своитѣ мѣстемны способности тѣй, като да може достигна до своето назначеніе.

Но чловѣческыйтъ умъ, тая божественна искра, мѣчно може да ся звые отъ самосебе си, освѣтъ съ непрѣстанно залѣганіе чрѣзъ накътъ, що му даватъ десниж за да бѣде сѣвършенъ чловѣкъ. Сповѣдь Шлецера, който е казалъ: *чловѣкъ не е нищо друго освѣтъ не-рѣдланъ пѣвъ, и, чрѣзъ собственото си образование, чрѣзъ поощъта на други чловѣци, може да стане и става сщій чловѣкъ, и подобеа полека-лека едно сѣдѣ друго всичкытъ сѣвършенства, и които е способна неговата душа и пр.*

Глулаво бы было, наистинж, да са оставимъ на природѣтъ, безъ да са потрудимъ ни най-малко за своето усвършенствованіе това е като да са запытаме: „Какво ли щѣше да бѣде, ако бы са раждали всичкытъ ора еднакво сѣвършени и научени и богати и юнаци? — И други да ни зидѣтъ къщи, градини и градове, пѣлни отъ най-хубавы нѣща — и то всичко въ една ношъ! — И да ни са раждѣтъ дѣцата въз-стны, а щомъ са родятъ да сж изучени, богати и обычны? —

— И да имаме крыла за да прѣхвъркнемъ отъ едно мѣсто на друго? — И каквото пожелаемъ, то да са сбѣдва щомъ го намислимъ? и пакъ да са пытаме: Боже мой, какво ли щѣше да бѣде ако бѣхме са родили тѣй, щото да живѣемъ всѣкой само за себѣ си, да различяваме оброто отъ злото и безъ да говоримъ — да сме са родили като ймунытъ? — и да бѣгаме като звѣроветѣ безъ надеждж на нѣкошно развѣгье? — Или да стоимъ за прѣмъ у кафезытъ въ забаленіе оглѣдало на друго нѣкое животно?“. . . . (Продължи ще са).

ИЗВѢСТІЕ

Излязла е вече отъ печатъ ЗЛОЧЕСТА КРЪСТИНКА, *повѣсть народно-българска, Изданіе първо.* — Книгата състой близо отъ 15 печатны колы на 8-нѣ, или 228 стрѣнцы; цѣна 3 франга. Намира се за проданъ у съчинителя Г. Иліа Р. Блъсковъ въ Шюменъ, и при редакціята на „Училището“ въ Букурещъ.

Тукъ нѣма да прѣпоръчваме тѣзи книгъ съ прѣхваляніе, освѣнъ да помѣстимъ съдържаніето ѳ; а който прочете всичко въ неѳ нарѣдъ, ще разбере какво тя е написана спорѣдъ сърдцето на народа и тѣѳ ясно, що който мете да може да разумѣва.

Ето съдържаніето: 1 Петъ гроба; 2 Керванъ отъ три кола; 3 Селскый разговоръ; 4 Проповѣдъ; 5 По тѣхъ врѣмена; 6 Промѣненіе; 7 Букурещъ; 8 Кръстинка; 9 Промѣненіе на селото Черковнѳ; 10 Покровитель; 11 Рилскый манастиръ; 12 Злочеститѳ; 13 Стоянка; 14 Милчу; 15 Пѣтуваніе за Кара-су прѣзъ Добруджѳ, 16 Пѣтникъ; 17 Иванчу; 18 Пръстенътъ на отсѣченѳ рѣжѳ; 19 Тѣжка Срѣта; 20 Три мъртвеца; 21 Селскый животь Милчевъ; 22 Сборъ; 23 Огнь; 24 Една тайна; 25 Смъртъ; 26 Три години послѣ.

ПОДАРКЪ.

Болградъ. Негова милость Г. Ив. Начевъ подарява 1 екз. отъ „Училището“ за двѣтѳ дѣвическы училища въ Болградъ.

„ Г-нѳ В. Беронъ подарява 1 екз. на *Женското Дружество* въ Търново.

„ Г-нѳ П. Фитовъ 1 екз. за дѣвическото училище въ Колоніѳ Ташъ Бунаръ.

„ Г-нѳ Ив. Францо 1 екзем. за селого си Вѣтрень, Силистренско.

Разградъ. Негова милость Г-нѳ Д. В. Храновъ подарява по 1 екз. отъ „Училището“ за дѣвическѳтѳ училища въ Разградъ и Шюменъ.

Негова милость Г. Ив. Х. Тодоровъ подарява 2 екзем. за училищата въ Бебрево и Кыпилово.

Бл. Отецъ Ст. Недевъ за Училищата въ село Юмукаѳ.

„ Отецъ Г. Котрофиловъ за дѣвическото училище въ Еленѳ.

„ Св. П. Т. Молловъ за Училището въ гор. Аланъ.

„ Букурещъ. Г. Георге Петровъ подарява 1 ек. за училищата въ Търново.

„ Петъръ Јордановъ за женското дружество въ Руссы.